

Het territorium

A. Waarom territoriumvorming?

Laten we gerust aannemen dat bij ALLE diersoorten het territorium van groot belang, laat me toe te zeggen "van het allergrootste belang" is! Het is veelal hun leef- en woongebied waarin ze onder andere op zoek gaan naar een wijfje, waarin ze baltsen, waarin ze dreigen en vechten, waarin ze hun jongen (meestal) dulden. Maar... dat gebied voorziet ook in hun voedsel en het is dan ook zeer goed te begrijpen dat het verboden gebied is voor de naaste burens, die ze zullen weggagen en ja... zelfs al is die 2 maal groter...ook aanvallen! Het is dan ook aannemelijk dat de sterksten in HUN leefgebied zullen zorgen voor een volgende generatie.

B. De leefruimte

Wat de grootte van het gebied betreft is die voor elke soort verschillend, naargelang ze alleen, in paren of in scholen leven. Laat je nooit wijsmaken dat dieren die in gevangenschap leven die drang tot territoriumvorming niet hebben. Kom dan gerust eens bij mij thuis kijken, daar zwemt in een aquarium van 160 x 50 x 60 cm een *Cyprichromis leptosoma* "Mpulungu"-man die volledig de bak domineert en voortdurend ZIJN gebied met verschillende wijfjes tracht te verdedigen tegen onder andere een tweetal

soortgenoten en enkele *Cyathopharynx furcifer*.

Veronderstel nu ook niet dat hun "vrijheid" onbeperkt is, dat ze zo maar hier en daar kunnen rondzwemmen! In de natuur bestaan ook zekere regels waarbij ELK dier, ook de vissen, geacht wordt zijn/ hun eigen woon- en leefruimte te vinden en te verdelen.

Het is dan ook nogal logisch - nadat u het voorgaande heeft gelezen - dat het territorium van bijvoorbeeld een *Apistogramma*-, *Nannochromis*soort of een *Neolamprologus ocellatus* (=dwergcichliden), niet zo groot hoeft te zijn als van bepaalde *Cichlasoma*'s en dergelijke... nee, die ruimte kan eerder beperkt blijven!

In school- of groepverband:

Cichliden die in groepen of scholen leven, ik denk hierbij onmiddellijk aan *Tropheus moorii*, hebben een bepaald gebied afgebakend met grenzen die ze in de natuur praktisch nooit zullen overschrijden. Dit kan bijvoorbeeld

en zandzone zijn. Deze natuurlijke grens zal op haar beurt geëerbiedigd worden door een andere groep die daar een tiental meter verder eveneens een afgebakend territorium heeft. Die zogenaamde bakens, groot of klein, hangen ook af van de hoeveelheid voedsel die men daar ter beschikking heeft, het aantal schuilplaatsen tegen predatoren, de grootte van de groep, enz... De minimumvereiste bij het houden van dergelijke vissen is ze onder te brengen in een lange bak van minstens 150cm.

Het voornaamste is dat een cichlide zich binnen zijn territorium moet kunnen bewegen en daar komen onder andere voedsel zoeken en voortplanten bij kijken. Zij zullen dan ook voortdurend binnen die grenzen strijd moeten leveren en daar speelt de wet van de sterkste een belangrijke rol.

C. Het gedrag

Meestal is het territoriaal gedrag van een cichlide vrij agressief te noemen! Dit gedrag kan zich ook uiten op verschillende dreigende manieren:

- a/ Gewoon dreigen: de vis zweeft als het ware ter plaatse met de kop lichtjes naar de andere toegekeerd en met opengetrokken rugvin.
- b/ Frontaal dreigen: de tegenstander kan zowel loodrecht als op de flanken benaderd worden. Een houding waarbij de kieuwdeksels een imponerende rol gaan spelen. Een typisch voorbeeld hiervan is *Torichthys meeki* of vuurkeelcichlide.
- c/ Zijdelings dreigen: de beide vissen zwemmen evenwijdig, de koppen hoeven daarbij niet noodzakelijk in dezelfde richting te wijzen. Alle vinnen zijn volledig gestrekt. Bij deze positie worden nogal eens staartslagen uitgedeeld.
- d/ De aanval: de aanvaller zwemt snel op de vijand toe en probeert deze in de flank of in de staart te bijten.
- e/ Niet te vergeten - het bekvechten: dat volgens mijn bescheiden mening nog weinig te maken heeft met dreigen...hier wordt eigenlijk al gevochten, er wordt gemeten welke partij de sterkste is en wie zijn rechten kan laten gelden in het bewuste territorium.

Apistogramma elizabetha ziet hier zich zelf in de spiegel en denkt dat daar een rivaal rondzwemt en dreigt met de flank naar de tegenstander met ver uitgetrokken vinnen en opengesperde kieuwdeksels.

D. In het aquarium

Al het voorgaande in acht genomen, zou ik hier nog willen aan toevoegen dat U, geachte lezer, moet trachten in welk aquarium u ook inricht, met welke vissoorten dan ook, zéér véél aandacht te schenken aan het volgende:

- Ten eerste: welke ruimte heb IK ter beschikking in verband met de grootte van het aan te schaffen aquarium.
- Ten tweede: de keuze van de vissen met betrekking tot de grootte, de leefgewoonten, enz...
- Ten derde: en dat vergeten er véél: het decoratiemateriaal dat ter Uwer beschikking staat voor het inrichten van territoriumbakens.

Dit zijn 3 zéér voorname punten waar U als liefhebber terdege rekening dient mee te houden, waarnaar uw aandacht in de éérste plaats dient uit te gaan! Richt nooit "zomaar ne keer nen bak in!" Neem rustig de tijd, maak desnoods een schetske of schik buiten op de koer of in uw tuin het bij de hand zijnde materiaal, op de manier zoals U denkt de bak te zullen inrichten. Zorg in ieder geval dat U goed geïnformeerd bent bij de opbouw van HUN WOONST! Wees er tenslotte van overtuigd dat U als liefhebber élke vis beperkt in zijn leef- en zwemruimte! Maak het hen bijgevolg dan ook mogelijk om over die beperkte ruimte optimaal te kunnen beschikken!

